

Ελονοσία και Ανθελονοσιακά Φάρμακα

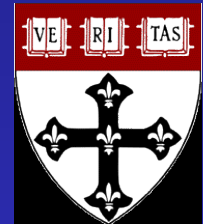

Ημερίδα Ταξιδιωτικής Ιατρικής

Ιατρικός Σύλλογος Λευκωσίας – Κερύνειας «Ιπποκράτης»
Σάββατο 4 Δεκεμβρίου, 2010

Αίθουσα Διαλέξεων
Τράπεζας Κύπρου

Ελπιδοφόρος Σ. Σωτηριάδης, MD, SM, ScD
Ιατρός Εργασίας

***Those who abandon their dreams
will discourage Yours***

**Αυτοί που εγκαταλείπουν τα όνειρά τους
θα αποθαρρύνουν και τα δικά σας**

Αρχή Σοφίας Ονομάτων Επίσκεψις

Μαλάρια - Mal' aria

Ελονοσία

Επιδημιολογικά στοιχεία για την Ελονοσία

- Η συχνότερη «εισαγόμενη» ασθένεια από ταξιδιώτες,
- Περίπου 1.500 ταξιδιώτες από την Αμερική που ταξιδεύουν σε ενδημικές περιοχές προσβάλλονται κάθε χρόνο,
- Προκαλεί περίπου ένα εκατομμύριο θανάτους κάθε χρόνο (90% στην Αφρική)
- Η θνητότητα σε ταξιδιώτες που προσβάλλονται από *P. falciparum* κυμαίνεται από 1 – 5%,
- Ποσοστό 95% αφορά στα *P.falciparum*, *P.vivax*.

Επιδημιολογικά στοιχεία για την Ελονοσία

- *P. falciparum* (κακοήθης τριταίος)
- *P. vivax* (υποτροπές)
- *P. ovale* (υποτροπές)
- *P. malariae* - Τεταρταίος

Παράγοντες κινδύνου

- Υποσαχάριος Αφρική
- Πραμονή μακράς διάρκειας
- Αγροτικές περιοχές
- Συνθήκες διαμονής
- Υψόμετρο < 2000 μέτρων
- Περιπετειώδεις ταξιδιώτες
- Επισκέπτες σε συγγενείς και φίλους (VFRs)

Αξιολόγηση κινδύνου για τους Ταξιδιώτες

- **Ποιός:** Όλοι (βρέφη, παιδιά, ενήλικες, εγκυμονούσες, ηλικιωμένοι),
- **Πού:** Κεντρική Αμερική, Μεξικό, Αϊτή, Λατινική Αμερική, Υποσαχάρια Αφρική, Ανατολική Ευρώπη, Μέση Ανατολή, Ασία, Ινδία, Παπούα Νέα Γουϊνέα, Βανουατού σε υψόμετρο χαμηλότερο από 2000 m.
- **Πότε:** Όλες τις εποχές. Προσβολή από τα κουνούπια κυρίως το σούρουπο και την αυγή.

Δήγμα Θήλεος Ανωφελούς Κώνωπος

Δήγμα Θήλεος Ανωφελοῦς Κώνωπος

Δήγμα Θήλεος Ανωφελοῦς Κώνωπος

Δήγμα Θήλεος Ανωφελούς Κώνωπος

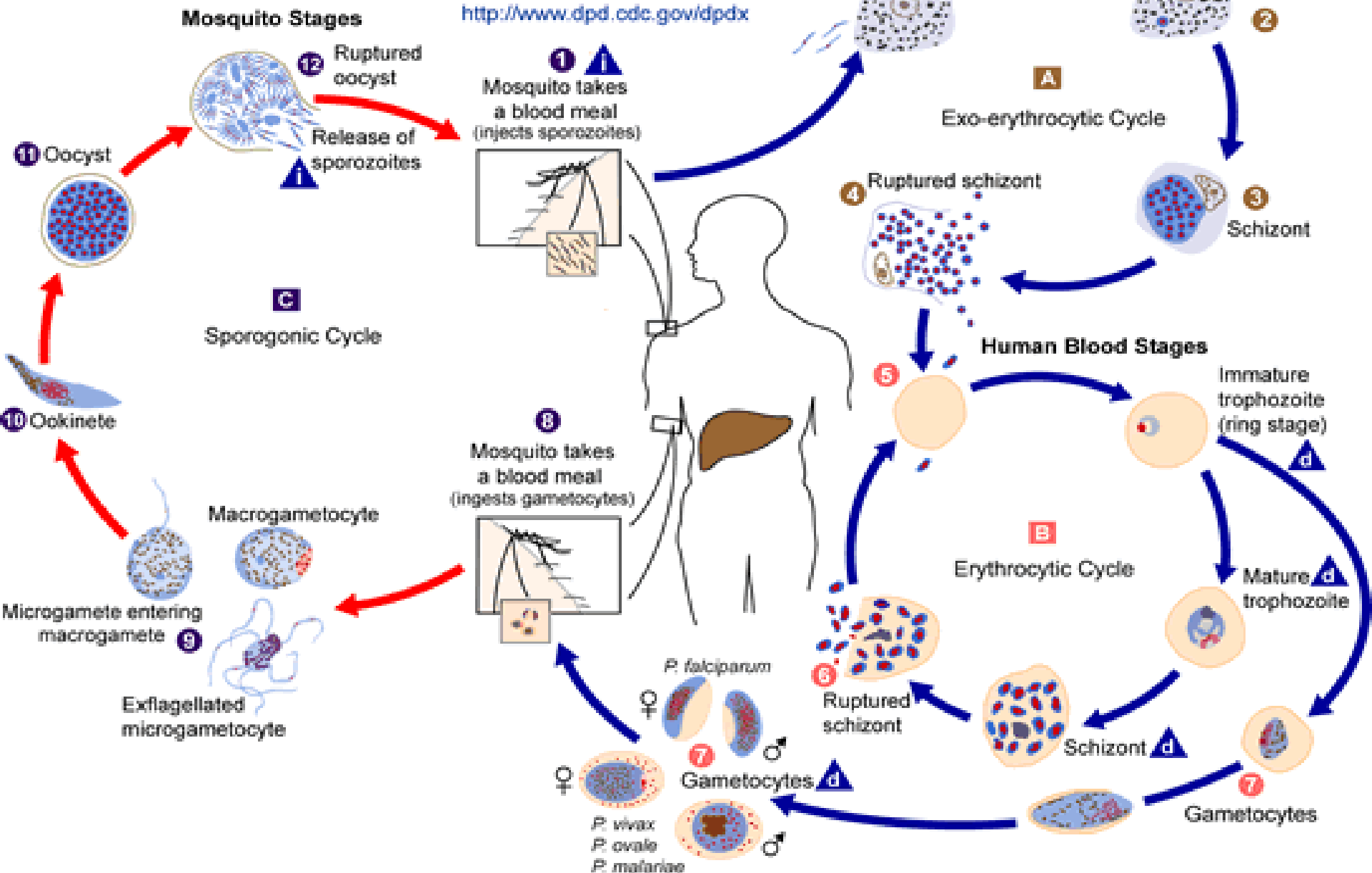

i = Infective Stage
d = Diagnostic Stage

SAFER • HEALTHIER • PEOPLE™

<http://www.dpd.cdc.gov/dpdx>

Παγκόσμιος Χάρτης με την Διασπορά της Ελονοσίας

Centers for Disease Control and Prevention

Global Map for Malaria

Προληπτικά Μέτρα για τους Ταξιδιώτες

I. Προστασία από τα Κουνούπια

II. Λήψη Ανθελονοσιακών Φαρμάκων

III. Άμεση Ιατρική Βοήθεια σε περίπτωση εμφάνισης συμπτωμάτων

I. Προστασία από τα Κουνούπια

- Αποφυγή έκθεσης στο ύπαιθρο ιδιαίτερα από το σούρουπο μέχρι την αυγή,
- Χρήση ενδυμάτων με μακριά μανίκια, μακριά παντελόνια και καπέλο,
- Χρήση εντομο-απωθητικών σπρεϋ στα γυμνά μέρη του σώματος (DEET, Permethrin),
- Χρήση κουνουπιέρας ιδιαίτερα για τα παιδιά,
- Διαμονή σε δωμάτια με κλιματισμό,
- Χρήση εντομοκτόνων για τα χώρο,
- Χρήση ενδυμάτων και κλινοσκεπασμάτων εμποτισμένων με εντομο-απωθητικά

II. Ανθελνοσοσιακά φάρμακα

- Κανένα φάρμακο δεν προσφέρει απόλυτη προστασία
- Τα φάρμακα πρέπει να λαμβάνονται μαζί με το φαγητό και άφθονο νερό
- Η έναρξη της χημειοπροφύλαξης πρέπει να γίνεται τουλάχιστον 1 έως 2 βδομάδες πριν το ταξίδι και να συνεχίζεται μέχρι 1 ή 4 εβδομάδες μετά το ταξίδι
- Τα φάρμακα πρέπει να λαμβάνονται ανελλιπώς καθόλη τη διάρκεια την περίοδο προφύλαξης
- Σε κάθε περίπτωση εμφάνισης ψηλού πυρετού κατά τη διάρκεια ή μετά το ταξίδι πρέπει να αναζητείται άμεσα ιατρική βοήθεια

Κριτήρια επιλογής ανθελονοσιακής αγωγής

- Γεωγραφικοί παράγοντες
- Ατομικοί παράγοντες
- Διάρκεια παραμονής
- Αντοχή του Παράσιτου στα Φάρμακα

II. Ανθελνοσυσιακά φάρμακα

- Χλωροκίνη
- Μεφλοκίνη
- Δοξυκυκλίνη
- Ατοβακόνη/προγουανίλη
- Πριμακίνη (τελική προφύλαξη σε σημαντική μακροχρόνια έκθεση σε P.ovale, P.vivax για εκρίζωση λανθανόντων ηπατικών παρασίτων)

Χλωροκίνη

(Nivaquine, Aralen tab: 300 mg) θειϊκη ή φωσφορική

- Περιοχές με ευαίσθητο πλάσμάδιο

Ενήλικες: 100 mg / ημέρα ή 300 mg / εβδομάδα

Παιδιά: 5 mg / kg / εβδομάδα (μέχρι 300 mg).

✓ για ημερήσια δόση: 1 ημέρα πριν – 4 εβδομάδες μετά

✓ για εβδομαδιαία δόση: 1 εβδ. πριν – 4 εβδ. μετά

Αντενδείξεις: έλλειψη G6PD, ψωρίαση, ιστορικό επιληψίας, ψύχωση, μασθένεια, αμφιβληστροειδοπάθεια, ηπατική ή νεφρική ανεπάρκεια

Θεωρείται ασφαλές φάρμακο για την εγκυμοσύνη – θηλασμό

Ανεπιθύμητες ενέργειες: ναυτία, ζάλη, κεφαλαλγία, διαταραχές της όρασης, κνησμός...

Μεφλοκίνη

(Lariam tab: 250 mg)

- Περιοχές με πλάσμώδιο ανθεκτικό στη χλωροκίνη

Ενήλικες: 250mg / εβδομάδα (5 mg/kg/εβδ)

Παιδιά: 3 mg/kg/εβδομάδα

Λήψη: 1 εβδομάδα πριν – 4 εβδομάδες μετά

Αντενδείξεις: ιστορικό σπασμών ή επιληψίας, κατάθλιψη ή άλλη νευροψυχιατρική διαταραχή, νεφρική ή ηπατική ανεπάρκεια, κύηση, παιδιά < 5kg, κύηση, επικείμενη εγκυμοσύνη σε 3 μήνες

Προσοχή όταν συγχορηγείται με αντιαρρυθμικά (παράταση QT διαστήματος), εμβόλιο τυφοειδούς – χολέρας 3 μέρες πριν τη χορήγηση

Ανεπιθύμητες ενέργειες: Γαστρεντερικές διαταραχές, νευροψυχιατρικές διαταραχές, κεφαλαλγία, ζάλη, διαταραχές του ύπνου, εφιάλτες, κατάθλιψη...

Δοξυκυκλίνη

(Vibramycin, Doryx tab: 100 mg)

- Περιοχές με πλασμώδιο ανθεκτικό στη χλωροκίνη και στη μεφλοκίνη
- Ως εναλλακτική χημειοπροφύλαξη αντί της μεφλοκίνης

Ενήλικες: 100 mg/ημέρα

Παιδιά: 2mg/kg/ημέρα

Λήψη: 1-2 ημέρες πριν – 4 εβδομάδες μετά

Αντενδείξεις: κύηση, θηλασμός, παιδιά < 8 ετών, ηπατική ανεπάρκεια

Προσοχή στη χορήγηση: κολπική μυκητίαση, φωτοευαισθησία

Αλληλεπιδράσεις με άλλα φάρμακα – δυσαπορρόφηση !

Ανεπιθύμητες ενέργειες: Γαστρεντερικές διαταραχές, δέρμα: εξάνθημα φωτοευαισθησίας - σ. Stevens-Johnson, υποτροπή καντιντίασης, ζάλη, κεφαλαλγία, ηπατοτοξικότητα, παγκρεατίτιδα...

Εξίσου αποτελεσματική με την Μεφλοκίνη και Ατοβακόνη/Προγουανίλη.

Ατοβακόνη/Προγουανίλη

Malarone: tab (250 + 100) mg, Malarone pediatric: tab (62,5 + 25) mg

---

- Αντοχή στη χλωροκίνη
- Παραμονή μικρής διάρκειας

Ενήλικες: 1 χάπι / ημέρα
Παιδιά > 5kg: αναλόγως του Σωμ. Βάρους
Λήψη: 1 ημέρα πριν – 7 ημέρες μετά

Αντενδείξεις: κύηση (1ο τρίμηνο), θηλασμός, παιδιά <5kg, βαριά νεφρική ανεπάρκεια

Ανεπιθύμητες ενέργειες: κυρίως γαστρεντερικές διαταραχές

- ✓ λιγότερες ανεπιθύμητες ενέργειες από μεφλοκίνη με ισοδύναμη αποτελεσματικότητα
- ✓ δυνατότητα χορήγησης και σε παιδιά

Πριμακίνη Tablet 30 mg

- Αντοχή στη χλωροκίνη για *P.falciparum*, *P.vivax*
- Παραμονή μικρής διάρκειας

Ενήλικες: 1 χάπι 30mg/ημέρα
Παιδιά ≥ 5 ετών: 0.5 mg/Kg/ημέρα
Λήψη: 1 - 2 ημέρες πριν – 7 ημέρες μετά

Αντενδείξεις: έλλειψη G6PD, κύηση, θηλασμός,
παιδιά < 5 ετών

Ανεπιθύμητες ενέργειες: ήπιες γαστρεντερικές
διαταραχές

- ✓ δυνατότητα χορήγησης και σε παιδιά

Κατάλογος Χωρών με Προτεινόμενα Ανθελονοσιακά

Centers for Disease Control and Prevention

List of Countries

Περιστατικά Ελονοσίας σε Αμερικανούς ταξιδιώτες

Εισαγόμενες περιπτώσεις:	Αριθμός (%)				
Κατηγορία :	1996	1997	1998	1999	2000
Εκπαιδευτικοί/ φοιτητές :	85 (14)	63 (9)	46 (7)	48 (6)	48 (6)
Επισκέπτες σε φίλους : & συγγενείς (VFRs)	72 (12)	157 (23)	245 (39)	325 (39)	296 (36)
Τουρίστες :	50 (8)	80 (12)	74 (12)	89 (11)	85 (10)
Αποστολές :	59 (10)	76 (11)	46 (7)	76 (9)	84 (10)
Επαγγελματίες :	39 (6)	65 (9)	64 (10)	58 (7)	60 (7)
Ανθρωπιστική βοήθεια :	12 (2)	14 (2)	8 (1.3)	17 (2)	21 (3)
Ναυτικοί/προσωπικό : Αεροσκάφους	4 (1)	4 (0.6)	5 (0.8)	3 (0.4)	3 (0.4)
Πρόσφυγες/μετανάστες :	4 (1)	10 (1.4)	NR	5 (0.6)	1 (0.1)
Άγνωστο:	289 (48)	226 (33)	141 (22)	165 (20)	190 (23)
Σύνολο :	614 (100)	695 (100)	629 (100)	831(100)	825 100)
Πηγή: www.cdc.gov Surveillance summaries. MMWR					

Χημειοπροφύλαξη ανάλογα με τον κίνδυνο έκθεσης και την αντοχή στη χλωροκίνη (WHO)

	Κίνδυνος ελονοσίας	Τύπος χημειοπροφύλαξης
I	Πολύ μικρός	Μόνο γενικά μέτρα προφύλαξης
II	Κίνδυνος από <i>P.vivax</i> , ή <i>P.falciparum</i> ευαίσθητο	Γενικά μέτρα + προφύλαξη με χλωροκίνη
III	Μέτριος κίνδυνος + μικρό ποσοστό ανθεκτικών στελεχών	Γενικά μέτρα + προφύλαξη με μεφλοκίνη
IV	υψηλός κίνδυνος <i>P.falciparum</i> , ή μικρός/μέτριος κίνδυνος + υψηλό ποσοστό ανθεκτικών στελεχών	Γενικά μέτρα + προφύλαξη με: μεφλοκίνη, ατοβακόνη/προγουανίλη, δοξουκυκλίνη

Πλασμάδιο ευαίσθητο στη χλωροκίνη

ναι

όχι

χλωροκίνη

Πλασμάδιο ευαίσθητο στη μεφλοκίνη

ναι

όχι

κύηση

ναι

όχι

- Αναβολή
- Μεφλοκίνη (> 1ο τρίμηνο)
- Χλωροκίνη /προγουανίλη

Δοξυκυκλίνη

εκτός εάν :
- < 8 ετών

Μεφλοκίνη

εκτός εάν :
- επιληψία
- ψυχ/κό νόσημα

Κύηση ή < 8 ετών

όχι

ναι

-Δοξυκυκλίνη

- ατοβακόνη /προγουανίλη

Κύηση

αναβολή

Παιδί > 15 kg

Ατοβακόνη /προγουανίλη

III. Επαγρύπνηση για συμπτώματα και άμεση χορήγηση θεραπείας

(“Stand by” emergency treatment. SBET)

Βασικά σημεία:

- Παραμονή μακράς διάρκειας σε περιοχές όπου ενδημεί η ελονοσία
- Παραμονή μικρής διάρκειας & συχνά ταξίδια
- Ο ταξιδιώτης δεν έχει πρόσβαση σε ιατρική υπηρεσία μέσα σε 24 ώρες.
- Η κατάσταση του ασθενή δεν είναι βαριά
- Ο ταξιδιώτης είναι καλά ενημερωμένος για τη συμπτωματολογία της ελονοσίας (π.χ. πυρετός, ρίγος, εφίδρωση, μυαλγίες)

III. Επαγρύπνηση για συμπτώματα και άμεση χορήγηση θεραπείας

(“Stand by” emergency treatment. SBET)

Συνιστώμενα φάρμακα για “stand by” θεραπεία:

- **Malarone (ατοβακόνη 250mg/προγουανίλη 100mg):**
  - ✓ 4 δισκία σε μία δόση για 3 συνεχόμενες μέρες.
  - ✓ Παιδιατρικά δισκία ανάλογα με το ΣΒ για 3 συνεχόμενες μέρες
- **Quinine 650 mg και Doxycycline 100mg:**
  - ✓ 1 δισκίο 3 φορές την ημέρα για 3 ή 7 συνεχόμενες μέρες και Doxycycline 100mg 2 φορές την ημέρα για 7 μέρες.
- **Lariam (Μεφλοκίνη):**
  - ✓ 1 δόση 750mg και 2η δόση 500mg μετά από 6-12 ώρες (συνολική δόση 1250mg).

- Δεν υπάρχει εμβόλιο για την Ελονοσία,
- Πρέπει να αξιολογούμε με προσοχή τον κίνδυνο ελονοσίας σε κάθε ταξίδι στις ενδημικές περιοχές,
- Κανένα φάρμακο δεν παρέχει 100% προστασία,
- Τα μέτρα ατομικής προστασίας είναι πολύ σημαντικά για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου,
- Πρέπει να αναζητούμε άμεσα ιατρική βοήθεια σε περίπτωση εμφάνισης πυρετού και συνοδών συμπτωμάτων μετά την επιστροφή από ενδημική περιοχή
  - ✓ Η ελονοσία αποτελεί επείγουσα κατάσταση

Σας Ευχαριστώ

**Don't drive faster than your
Angel can fly**

**Μην οδηγείτε γρηγορότερα από όσο μπορεί να
φτερουγίσει ο Άγγελος σας**